

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendivm Cæremoniarvm In celebratione Diuinorum Officiorum Observandarvm

Jacobs, Johannes

Antverpiæ, 1621

XXVIII. De Processionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40844

De Processionibus.

*Ex Mis.
in rubr.
gener.
tit. 19.
& Car.
lib. 2. c.
17. 21.
& 33.*

1. **I**N Processionibus quæ fiunt ante vel post Missam, Sacerdos celebrans semper utitur pluuiali super Alba, prout in asper- sione aquæ benedictæ: & Diaconus & Subdiaconus Dalmatica & Tunicella prout in Missa, præterquam in Processionibus festi Purificationis & Dominicæ Palmarum, in quibus in Cathedralibus & præcipuis Ecclesijs utuntur planetis plicatis ante pectus, sine manipulis. Quando verò fit Processio post Vesperas, ut in Octaua festi Corporis Christi ad reponendum sanctissimum Sacramentum, Celebrans & Assistentes utuntur paramentis prout in Officio Vesperarum.

*Miss. &
Car. in
festo*

2. In festo Purificationis & Dominica Palmarum, completa benedictione & distributione candel-

dela-

delarum seu palmarum, prout præscribitur in Missali ac Cæremoniali, Sacerdos celebrans ante altare, *vel Episcopus in sua sede*, primùm imponit ac benedicit incensum, Sacerdoti Diacono, *Episcopo verò Presbytero assistente ministrante nauiculam cum cochleari, & thuriferario thuribulum*: deinde dicto per Diaconum in cantu versus populum **Procedamus in pace**, & responso per Chorum **In nomine Christi, Amen**, præcedente Thuriferario cum thuribulo fumigante ante Subdiaconom deferentem crucem, procedit Processio ordine quo infra num. 6. omnibus candelam accensam seu palmam manu dextra gestantibus, *sed Episcopus suam defert manu sinistra & dextra benedicit*. Et in Dominica Palmarum antequam crux Processionis reuertatur in Ecclesiam,

præue-

Purificationis
& Dominica
Palmarum.

præueniunt aliqui cantores, qui ingressi Ecclesiam, clauso ostio cantant versus ipsam Processionem Versiculum **Gloria, laus & honor,** &c. respondentibus alijs extra Ecclesiam, prout in Missali & Rituali, & cantatis omnibus Versiculis vel eorum parte, prout tēpus & occasio postulabit, Subdiaconus hastili crucis percutit portam Ecclesiæ, qua statim aperta intrat Processio, choro cantante Respons. **Ingrediente Domino,** &c. & post ingressum chori omnes deponunt palmas, quas resumunt dum cantatur **Passio & Euangelium,** & *Episcopus insuper ad eleuationem.* Sic etiam in festo Purificationis finita Processione extinguuntur candelæ, & rursus accensæ ad **Euangelium** ab omnibus in manibus tenentur, ac iterum ad **eleuationem SS. Sacramenti** vsque ad peractam communionem.

3. In Processionibus Litaniarum in festo S. Marci & triduo ante Ascensionem Domini, congregato clero & populo, postquā omnes contrito & humili corde Deum flexis genibus paulisper precati fuerint, stando canitur Antiphona, **Exurge Domine** &c. qua repetita, omnibus iterum genuflectentibus duo cantores ante altare maius genuflexi deuotè **Litania**s cantare incipiunt, cæteris eadem voce respondentibus. Cū autem cantatum erit **S. Maria ora pro nobis**, omnes surgunt, & ordine quo infra procedunt **Litania**s prosequentes. Et si Processio sit longior, absolutis **Litaniis** vsque ad **Preces** exclusiue, repetuntur vel dicuntur aliqui **Psalmi** ex Pœnitentialibus seu Gradualibus: Hymni verò vel Cantica lætitiæ in ijs, vel alijs pœnitentiæ causa institutis Processionibus non dicuntur. Si in via diuertent-

Rituale
de Processio-
nibus
Cap. l. 2
cap. 32.

O dum

dum sit ad Ecclesiam vnã vel plures, post ingressum in Ecclesiam intermissis **Litaniis** vel **Psalmis** cantatur **Antiphona** cum **Versu** & **Oratione** S. Patroni illius Ecclesiæ, deinde egrediendo resumuntur **Litaniæ** vel **Psalmi**. Postquam autem peruentum erit ad Ecclesiam ad quam iuxta consuetudinem ciuitatis Processio dirigitur (cuius Ecclesiæ clerus, vbi ita consuetum est, procedet obuiam vsque extra portam Ecclesiæ, ibique stans recipiet Processionem) dictis ibi **Precibus** & **Orationibus** omnibus prout in Breuiario post **Litanias**, celebratur ibidem Missa solemnis Rogationum ab *Episcopo*, vel aliquo Canonico cum Cæremonijs, vt supra suis locis positæ sunt, & *in fine Episcopus, siue ipse Missam celebravit, siue non, dat benedictionem solemnem, & facit publicari indulgentiam.*

Car l.

2. c. 33.

4. In festo Corporis Christi fi-
nita

nita Missa & Processione inchoata, *Episcopus*, vel in eius absentia Sacerdos celebras imponit thus in duo thuribula absq; benedictione, *Presbytero* seu Diacono ministrante cochlear absque osculis, & nauiculam, nihil dicendo: deinde genuflexus in supremo gradu altaris ante Sacramentū, illud thurificat cū altero thuribulo triplici ductu: tum per Cæremoniariū vel Diaconum imponitur illi velum sericeum oblongum circa humeros ita vt ante pectus hinc inde equaliter pendeat, & Diaconus ascendens ad altare cum debitis reuerentijs accipit tabernaculum cum sanctissimo Sacramento, & stans offert Celebranti genuflexo sine osculis & reuerentijs versus illum, sed statim atque illud in manibus Celebrantis reliquerit, genuflectit, & surgit cum eo; mox Celebrans ad altare ascendit & vertit se

Et Ri-
tuale de
Process-
sionib.

ad populum, ambabus manibus velo, quod circum humeros habet, coopertis Sacramentum ante faciem tenens (cantoribus incipientibus Hymnum **Pange lingua gloriosi**, & prosequentibus cum alijs prout in Rituali) descendit & portat reuerenter sub baldachino (quod beneficiati induti pluuiialibus si haberi possunt, aliàs cum superpelliceis portant per Ecclesiam, & in porta Ecclesiæ succedunt laici nobiliores, illis euntibus ad locum suum ante Canonicos) medius inter Diaconum & Subdiaconum, *seu inter duos Diaconos assistentes* pluuiialis latera hinc inde subleuantes, & per viam Processionis semper aliquos **Psalms** vel **Hymnos** submissa voce recitat illis respondentibus, vel cum cæteris deuotè concinunt. A lateribus hinc inde præcedunt duo Acolythy cum thuribus Sacramentum continuò per viam
thuri-

thurificantes: & ante eos quatuor, sex, vel octo alij portantes funalia seu intorticia accensa: reliqui verò præcedunt vt infra, cum funalibus vel saltem cereis accensis, quos non extinguunt nisi postquam Celebrans finita Processione cum Sacramento dederit benedictionem. Si via Processionis fuerit longior, poterit Celebrans super aliquod altare deponere sanctissimum Sacramentum & aliquantulum quiescere, & ibidem antequam discedat, illud thurificare, & **Orationem** de Sacramento cantare prout infra: quod tamen non passim ad singula altaria quæ forsitan per viam constructa & ornata reperiuntur, faciendum est, sed semel tantum vel iterum. In fine Processionis, dum Celebrans redierit ante supremum gradum altaris, Diaconus à dextris, cum debita reuerentia genuflexus recipiet Sacramentum de manu Ce-

lebrantis stantis sine osculis & reuerentijs versus illum, & surgens reponet super altare, cantoribus interim in cantu pausato & deuoto cantantibus **Tantum ergo Sacramentum**, &c. omnibus genuflectentibus & SS. Sacramentum reuerenter adorantibus. Celebrans verò paulò retrocedens, deposito velo stans imponet incensum in alterum ex duobus thuribulis, & genuflexus in supremo gradu altaris, thurificabit SS. Sacramentum, prout fecerat in principio: & cantato per duos cantores Versiculo **Panem de cælo**, &c. & responso per chorum, surgens ex libro, quem Diaconus & Subdiaconus *seu Assistentes* genuflexi hinc inde tenebunt, cantabit Orationem **Deus qui nobis**, &c. qua finita accedet ad altare, & facta genuflexione accipiet tabernaculum cum sanctissimo Sacramento, quod amba-

bus

bus manibus eleuatum tenens ac
vertens se ad populum, cum illo
semel, *vel si sit Episcopus, ter* fi-
gnum crucis faciet super popu-
lum, nihil dicens, & reuerenter
reponet. Postea si fuerit Episcopus,
eo genuflectente, Presbyter assistens
in cornu Epistolæ altaris stans ver-
sus populum, facta prius cum genu-
flexione Sacramento debita reueren-
tia, publicabit indulgentias in forma
prout supra cap. 16. num. ultimo ab
Episcopo concessas omnibus qui Pro-
cessioni interfuerunt.

5. Ad similitudinem dictarum
Processionum etiam regulantur
aliæ extraordinariæ. Nam in illis
quæ fiunt ad postulandam sere-
nitatem vel pluuiam, aut tem-
pore pestis, famis aut belli, vel
in quacunque tribulatione, om-
nia fiunt vt in Processionibus **Li-
taniarum** cū precibus conuenien-
tibus prout in Rituali: Processio-
nes autem pro gratiarum actio-

Cap. 1.
2. c. 32.
in fine
Et Ri-
tuale de
Process-
sionibus.

ne inchoantur ab Hymno *Te Deum laudamus*, prout ibidem: quæ verò fiunt cum sanctissimo Sacramento regulantur ad formam Processionis festi Corporis Christi.

*Item ex
Missæ &
Cæremon.
ria 5.
in cœna
Domi-
ni post
Missâ.
Ex Missæ
ac Cære-
mon.
locis
suprà
citatis,
& Ri-
tualis de
processio-
nibus.*

6. Ordinantur autem Processiones per Cæremoniarium hoc ordine: Præcedit minister portans crucem imagine Crucifixi ad Processionem versa, medius inter duos Acolythos deferentes candelabra cum cereis ardentibus: deinde sequuntur clerici & beneficiati bini ac bini; & post eos Canonici pariter bini secundum eorum ordinem, videlicet primò iuniores, deinde seniores seu digniores, & vltimo loco Celebrans cum Diacono à sinistris in festo Purificationis & in Dominica Palmarum, quia tunc Subdiaconus seruiens in Missa ad Epistolam defert crucem: aliàs medius inter Diaconum à dextris & Subdiaconum à sinistris, seu in-

ter

ter Assistentes. Si adsit Episcopus & non celebret Processionem, sequitur immediatè post Celebrantem indutus cappa sua Pontificali: alioqui si eam celebret (quo casu Canonici omnes, si commodè fieri potest, erunt cum paramentis prout quando celebrat Missam & Vesperas, vel saltem sex aut octo erunt cum pluuiialibus) indutus pluuiiali cum Mitra, super amictu, alba, cingulo & stola, tenet locum Celebrantis, medius inter duos Diaconos assistentes paratos dalmaticis, qui fimbrias anteriores pluuiialis per totam viam hinc inde eleuabunt; & si via Processionis fuerit longior, aut Episcopus ferat candelam vel palmam, vel aliquas sacras reliquias, imaginè aut sanctissimum Sacramentum, immediatè ante illum ibit minister ferens baculum pastorem (quem aliàs Episcopus ipse manu sinistra gestat, dextra populo interdum benedicens) & si deferat sanctissimum Sacramentum, immediatè post illum ibit minister gestans Mitram, prout suprà cap. 14. num. 2. & 3.

Ex Car.
l. 2. c.
28. &
33.

Car. 1.
l. c. 33.
item 4.
l. c. 17.

Et si fuerit Archiepiscopus, crux Archiepiscopalis portabitur immediate ante indutos paramenti. Tum sequitur magistratus & alij nobiles laici, inter quos præcedunt digniores.

Car. l.

2. c. 32.

¶ 33.

7. In die S. Marci, tribus diebus ante Ascensionem, in festo Corporis Christi, & aliàs quando de mandato Episcopi congregatur totus clerus sæcularis & regularis, ac etiam ubi consuetum est, Confraternitates laicorum cum suis insignibus, diriguntur à deputatis hoc ordine: Præcedunt Confraternitates laicorum: deinde sequuntur Religiosi secundum ordinem antiquitatis, vel prout de iure vel consuetudine solent: postmodum in Processione sanctissimi Sacramenti curiales & officiales portantes funalia seu intorticia accensa, inter quos ultimo loco ibunt nobiliores & magistratus (qui aliàs quando non

defe-

deferuntur lumina sequuntur Celebrantem vel Episcopum, prout supra) tum sequitur clerus, hoc est, primò minister portans crucem Ecclesiæ Cathedralis, medijs inter duos clericos portantes duo candelabra cum candelis accensis; deinde si aderunt clerici Seminarij; & post eos curati Ecclesiarum parochialium superpelliceis induti; tum Ecclesiæ Collegiatæ cum suis insignibus si ea deferre solent; & vltimo loco clerus Ecclesiæ Cathedralis, cuius Canonici omnes in Processione sanctissimi Sacramenti & alijsquæ fiunt ex causa lætitiæ & pro gratiarum actione erunt induti paramentis coloris convenientis quemadmodum solent Episcopo celebrante; & præcedent induti Tunicellis & Dalmaticis, deinde sequuntur Presbyteri induti Planetis, & postremò dignitates indutæ Pluuiialibus,

aliá-

aliaque fient & obseruabuntur prout supra.

*Rituale
tit. de
process.*

*Car. l.
2. c. 23.
c. 33.*

8. Omnes autem in Processionibus grauitè, modestè ac deuotè incedentes, sacris precibus ita sint intenti, vt remoto risu, mutuoque colloquio & vago oculorum aspectu, populum etiam ad piè deuoteque precandum inuitent. Ad extremum cauèdum est, ne in Processionibus actus schœnici vel ludicri & indecori intermiscantur, sed omnia cum grauitate & deuotione fiant & procedant.

Finis Cæremoniarum.